

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Leaving Certificate 2012

Marking Scheme

Polish

Higher Level

Język polski
2012

MODEL ODPOWIEDZI I PUNKTACJA

*Przeczytaj uważnie tekst, a następnie odpowiedz na pytania w części I, II i III.
Odpowiadaj wyłącznie w języku polskim.*

maksymalna liczba punktów: 100

KRAJ KOZIOLKA MATOLKA

CZEŚĆ I (30/100)

Właściwa odpowiedź, wyrażona własnymi słowami, udzielona na podstawie tekstu

1. Zastąp podkreślone słowo synonimem (tj. wyrazem bliskoznacznym).

a) „Syreny alarmowe zawyły.” (akapit 1) (1)

– rozbrzmiały
– wydały ostry, donośny, przeciągły dźwięk

b) „Kiedy zaczęliśmy chelpić się cudem polskiego boomu edukacyjnego.” (akapit 4) (1)

– chwalić się
– pysznić się
– szczycić się

c) „Liczba studentów wzrosła z mizernych 350 tysięcy.” (akapit 4) (1)

– zaledwie
– marnych

d) „Coraz powszechniej twierdzi się.” (akapit 9) (1)

– częściej
– ogólniej

e) „Po odnotowanej zapaści zaczęły odżywać biblioteki.” (akapit 9) (1)

– zły, krytyczny stan czegoś
– załamanie

2. Jakie wygodne mity odnośnie do czytelnictwa w Polsce są obalane przez wyniki badań Biblioteki Narodowej? Podaj trzy przykłady. (5)

1. Brak czasu nie jest głównym powodem nieczytania (np. emeryci i renciści). (akapit 5)

2. Internet nie jest winny załamaniu czytelnictwa („tylko” 42 procent internautów nie miało od roku książki w ręku). (akapit 5)

3. Sam internet też w sumie **nie pomaga** w czytaniu książek (jedna trzecia internautów czyta wyłącznie krótsze teksty). (akapit 5)

3. Dlaczego autor kwestionuje sukces polskiego rynku wydawniczego? (5)

a) Choć obecnie **liczbowo** wydawanych jest **wiele** tytułów, ich **nakłady nie** są zbyt **wysokie**. (akapit 3)

b) Liczbę wydanych tytułów **sztucznie zwiększają publikacje naukowe** służące budowaniu naukowych karier. (akapit 3)

4. „Z gąszczu ponurej statystyki przebija jednak słabe światełko.” (akapit 9)

- a) Czym według autora jest to słabe światełko? (2)

ponowny rozwój bibliotek: „zaczęły odżywać biblioteki” i „ich popularność rośnie” (akapit 9)

- b) Jaką rolę przypisuje mu on w kształtowaniu ogólnej kultury w Polsce? (3)

– Ponieważ biblioteki to główne miejsce kontaktu z książką dla 30 procent czytelników, coraz głośniej mówi się, że ich rozwój jest **nie tylko ważnym, ale wręcz niezbędnym warunkiem** ożywienia czytelnictwa i kultury w ogóle. (akapit 9)

5. W świetle przedstawionego artykułu, dlaczego Polska nazwana jest „krajem Koziółka Matołka”? Podaj dwa powody. (5)

1. bardzo duża popularność tej książki w Polsce: „Przygody Koziółka Matołka” Kornela Makuszyńskiego to jedna z najczęściej wydawanych pozycji w Polsce w okresie powojennym (akapit 3)

2. nawiązanie do zapaści czytelniczej w Polsce: poprzez nieczytanie Polacy upodobią się do poziomu intelektualnego Koziółka Matołka (akapity 1, 2, 4, 8)

6. „Dotychczas [książka] była [...] kluczowym nośnikiem wiedzy, symbolem demokratyzacji i powszechności. Teraz najwyraźniej staje się częścią kultury wysokiej, dystynkcją oznaczającą przynależność do kulturalnej i społecznej elity.” (akapit 6)

Co autor powyższej wypowiedzi ma na myśli i jak postrzega on te zmiany w Polsce? (5)

– Wcześniej mogliśmy się uczyć prawie wyłącznie z książek, które były **symbolem wiedzy i powszechności**, tzn. każdy miał do nich dostęp. Miało to pozytywny wpływ na **demokratyzację społeczeństw**. (akapit 6)

– Autor uważa, że jesteśmy w trakcie **transformacji kulturowej**, w wyniku której zmienia się miejsce i rola książki „w przestrzeni społecznej”, co z kolei prowadzi do powstania w naszym kraju kulturalnej **elity społecznej**. (akapit 6)

– Dużą rolę odgrywają w tym procesie „**wzorce kultury popularnej**, zwłaszcza w wydaniu telewizyjno-serialowym, w której nie ma ani czasu, ani miejsca na książkę.” (akapit 6)

– Proces ten **nie dotyczy jedynie książki**, lecz również innych form uczestnictwa w kulturze (np. kino). (akapit 7)

– Polskie **społeczeństwo podzieliło się** na tych, którym **telewizor** z jego ofertą w zasadzie wystarcza do zaspokojenia potrzeb informacyjno-kulturalnych, oraz na tych, którzy nie rezygnują z korzystania z **różnych form kultury**. (akapit 7)

– Autor jest **zaniepokojony** tymi zmianami w Polsce i pyta: „Czyżby więc należało ogłosić zmierzch kultury humanistycznej i **nadejście czasów barbarzyństwa?**” (akapit 5)

CZEŚĆ II (30/100)

Płynna wypowiedź na temat, przy użyciu około 100 słów

„Co oznacza rosnący spadek czytelnictwa dla demokracji, kultury i szans dalszego rozwoju?” (akapit 10)

Odpowiedz na powyższe pytanie, przedstawiając swoją opinię. (około 100 słów)

Przykładowe odpowiedzi:

– Należałoby **oddzielić** czytanie **beletrystyki** od czytania **literatury fachowej**.

– **Wolny rynek** w Polsce przyniósł ze sobą zalew nowych możliwości, ale też nowych wartości, celów i zainteresowań; zmieniła się telewizja oraz **podejście do kultury**, dotychczas głównie finansowanej przez państwo; ludzie zaczęli **więcej**

pracować, ale i bardziej się **spieszyć**; pojawił się **internet**; gdzie w tym wszystkim znaleźć **miejsce na książkę i czytanie**?

- Czy i jak **kultura obroni się**, jeśli ludzie przestaną z niej korzystać?
- W jakim kierunku pójdzie **rozwój społeczeństwa**?
- Czy rzeczywiście istnieje **realne zagrożenie** dla kultury i społeczeństwa? Przecież **postęp cywilizacyjny idzie naprzód**, przybywa specjalistów w różnych dziedzinach, ludzie nadal się kształcą, osiągają wyżyny intelektualne, jedynie może **zmienił się sposób docierania do informacji**.
- Może tak naprawdę jest to **falszywy alarm**, a proces, którego jesteśmy świadkami jest **naturalnym krokiem** w rozwoju naszej cywilizacji; zamiast obawiać się zmian, warto przeanalizować **nasze indywidualne podejście** do tej sprawy: w jaki sposób my sami moglibyśmy w naszym życiu zwiększyć kontakt z Kulturą przez duże K?

CZEŚĆ III (40/100)

Czytelnie napisane wypracowanie na temat, przy użyciu około 300 słów, w którym treść przekazana jest w sposób przejrzysty, spójny i w miarę płynny

Napisz wypracowanie na jeden z następujących tematów, używając około 300 słów:

1. „Czytaj, by żyć!” – Gustave Flaubert¹

Przykładowe odpowiedzi:

- Czytanie jest **ważne**, potrzebne niektórym **jak tlen** do życia.
- Książki mogą **informować, inspirować, wychowywać i kształtować** ludzkie postawy, być **rozrywką i odpoczynkiem** od codzienności, przenosić nas w **inne wymiary**.
- Znacząca **rola rodziców** w pierwszych kontaktach dziecka z książką, kształtująca jego nawyk czytania na całe życie.
- Czy ten, kto nie czyta **beletrystyki**, jest intelektualnym leniem?
- Co dają nam książki, a czego brakuje nam **w innych formach przekazu**, takich jak telewizja, kino czy teatr?
- Czy **audiobook i książka elektroniczna** wyprą swoją starszą drukowaną siostrę?
- Czy **życie bez czytania jest możliwe**?

¹ Gustave Flaubert (1821-1880) powieściopisarz francuski, jeden z największych mistrzów literatury XIX wieku. Jego największym dziełem jest *Madame Bovary* (1857).

ALBO

2. We współczesnym społeczeństwie wszystko kręci się wokół „tu i teraz”.

Przykładowe odpowiedzi:

- maksymalne zużycie **zasobów naturalnych** na zaspokojenie potrzeb współczesnych pokoleń
- **zanieczyszczenie środowiska naturalnego**, czego negatywne skutki odczują dopiero przyszłe pokolenia
- **brak** należytego **szacunku dla** wieku i **ludzi starszych**
- **lekceważenie historii**
- społeczeństwo „**instant**”:
 - a) **zachcianki dzieci** zaspokajane są przez większość rodziców **natychmiastowo**
 - b) dorośli są pod społeczną **presją szybkiego dorobienia się**
 - c) **tempo pracy** i nakręcanie produktywności **kosztem zdrowia**
 - d) spożywczy przemysł „**fast foodów**”
 - e) **automatyzacja** naszej rzeczywistości w celu zaoszczędzenia czasu i ułatwienia życia, która często przynosi odwrotne skutki

Uwaga:

Przy przyznawaniu punktów w części II i III będą brane pod uwagę następujące elementy :

1. Przejrzystość celu – kandydat zrozumiał pytanie i wie, jak podejść do udzielenia odpowiedzi – 30%
2. Spójność wypowiedzi – kandydat dobiera właściwy materiał, korzystając z niego w uporządkowany i celowy sposób – 30%
3. Znajomość języka – kandydat wykazuje na tyle dobrą znajomość języka, by w sposób jasny i płynny przekazać treść – 30%
4. Zasady – gramatyka i ortografia – 10%

